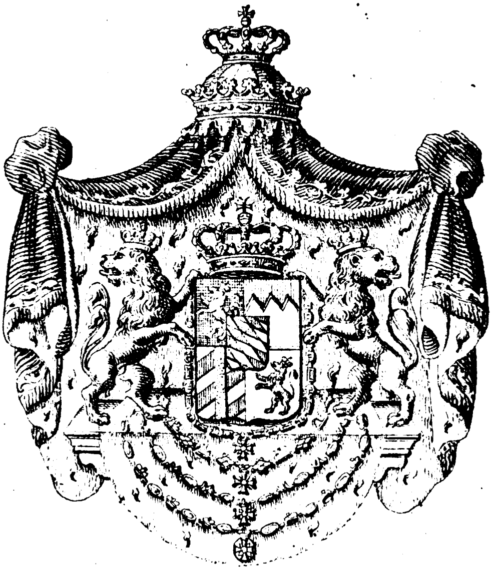
Conc.
119 m

Digitized by Google

Conc. 4° 119 m

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Digitized by Google

<36616401990017

<36616401990017

Bayer. Staatsbibliothek

Digitized by Google

Digitized by Google

Conc. 119m n:24. 118

ORATIO REVE rendiſſimi .D. Archie-piſcopi Spalatenſis habita in Prima Seſſione Late raneñ. Con cilii.

a 1

VII 26
Digitized by Google

Digitized by Google

THomas Niger Canonicus Archipresbr̃ & Vicarius Spalateñ. Doctiſſimo & integerrimo ·M. Marulo nobili Spalateñ. S. S. Cum Vrbem Romam ſanctorūq; Reliquias ex uoto inuiſere ſtatuiſſem, eo tunc tēporis euocatum ad Concilium Lateraneñ. Bernardum Zane Archipręſulem noſtrum Spalat. opeprecium uiſum eſt cōmitari/quo cum longo poſt liminio tandem perueniſſem/peragratis omnibus pene ſanctorum ſacellis/eorumq; ſacris Reliquiis ex Chriſtianorum inſtituto adoratis/contigit interfuiſſe Orationi ab eodem Archipręſule noſtro luculētiſſime peroratæ coram Max. Pont. Iulio. II. cęteriſq; Patribus ex induſtria in Lateraneñ eccleſię ſynodo ad id in prima ſeſſione congregatis: Quā quidem Orationem .M. Marule amicoꝝ / doctorūq; uiroꝝ rariſſime ad te pręcipue mittere uiſum eſt / ut cui tu in illo tuo p̄claro opere de imitatione Chriſti eruditionis/atq; ingenii laudem tribuiſti ſingularem/dignumq; cenſuiſti cui ipſum opus pręcipue dedicares: eius nunc nō minus cōmendes erga Remp. Chriſtianam ſtudium/ atq; curam: cū perſpexeris qualibus ipſe argumētis/quanta animi/uerborūq; concitatione totus in eo ſit/ut bella inter Chriſtianos Principes exorta ſedent̃ /ut unuſquiſq; ſuis limitibus contineatur: ut hereſis ſcyſmataq; extirpentur: ut pax reddatur eccleſiæ: ut tandem aduerſus

Bayerische Staatsbibliothek München

Digitized by Google

cõmunes fidelium perſecutores Turcas cõia xp̃ia-
norum arma ſumantur. Talia tu cũ legeris/putabis
illũ non in auditorio/ac frequenti cõſenſu celeber-
rimorum uirorum uerba facere: ſed in atie totum
uerſari/ arma tractare/ buccina militari concrepare
tam accer eſt in dicẽdo / tã uehemens in exortãdo
tã efficax i ſuadendo/ ſed ommiſſa actione/pronũ-
tiationem uehementiamq uerbo Demoſthenis/
Aeſchiniſq ſua uerba trutinãtium crederes : quod
nequaq̃ auderem adſtruere/ niſi & oroni prius per
oratę/ q̃ pene demãdatę ipſe interfuiſſem: & ab oi-
bus fere/ qui interfuere/ comendatiſſimam cogno
uiſſem: Nam & tunc totius pene ſacratiſſimi The-
atri applauſu eſt excepta: & poſtea oium (qui eam
legerunt ſeu audierunt) rotundo ore celebrata/ ac
Doctiſſimi cuiuſq ſententia cõmendata : magiſq
eius eloquii uenuſtatẽ/uehementiãq admirantur/
Qui Philoſophię inſup & Theologię peritiſſimũ
eũ eſſe nõ ignorant : Rarũ .n. eſt ut quis ad tã in-
genuas/tantęq difficultatis artes/etiã Rhetoricem
examuſſim adiecerit : illud ẽt nõ in ultimis Archi-
p̃ſulis nr̃i laudibus cõputandũ cenſeo/ut qui in ec-
cleſia ſua Metropolitana in prędicatione/annuntia
tioneq diuini uerbi/per totã pene Quadrageſimã
indefeſſo gradu/ac ueluti quodã cõtinuato uirtutũ
pariete/a nullius ordinis/ religioniſq profeſſore ſe
paſſus eſt ſupari: in orando etiã eiſdem p̃feſſoribus

Digitized by Google

prȩferri merito & debuit/& meruit: cũ prelatorum non monachoꝝ id prȩcipue ſit muneris : ſed q̃bus mores quoq; hoĩs ſicut nobis liquido innoteſcunt nihil in eo deſiderari aiũt uel quod ad eruditionẽ uel quod ad uitã pertineat: Idem te de ipſo iãpridẽ ſentire nõ dubito: eo etiã magis in eo tãtas fortunȩ dotes mirandas cenſeo/ q̃ & nobilitate p̃cipua ſplẽdeſcens/ & opibus nõ immodicis polẽs / in gremio luxuriantis fortunȩ moliter educatus/litteras non eſt aſpernatus: nec eruditos/eruditorũq; cõſuetudinem faſtidienter illuſit: nã bona mẽs bonaq; fortuna rarenter copulantur : Quotus .n. q̃ſq; ex globo nobiliũ eloquentiȩ ſtudet: quotus q̃ſq; aut eruditus eſt aut eruditiõis aſſertor: e cõtrario cõpluſculos uideas (de nobilibus opulentioribuſq; loquor) q̃ ubi occeperint adoleſcenturire/ſe totos dedant dedicentq; belluinis uoluptatibus/ q̃bus litteratoriũ gymnaſiũ carcer eſt/ doctrina ſupliciũ: q̃ ſpretories ſunt ſtudiorum/oſores ſtudioſoꝝ. At Archiprȩſul noſter in ampliſſimis/ uti prȩdixi/fortunarum bonis cõſtitutus prȩcipuo Veneti Senatus genere prȩfulgens ſtemmata ſuorum tum ſummorum Pontificum Cardinalium / Patriarcharumq;/ affatim numerans a teneris / ut Grȩci aiunt/ unguiculis / ad hanc uſq; etatem literarum ſtudia ſ.tienter amplexus eſt / datq; iugiter operam / ut natalium ſuorum ſplendor eruditione magis illuſtretur /

q̃ genere: Veruntñ/ut reuertamur unde digreſſi ſumus/ cũ Orationẽ quam mittimus mi Marce perlegeris: Quod intra te fortaſſe tacitus ſentis/etiam uerbis / ſcriptiſq; in publicum ſecurus dabis: delectabitq; te ab eo plurimum amari / quem plurimum laudas: immo qui iam multorum ore celebratur ubiq; / & extollitur: Adeo ut nemo ſit/ qui dubitet ex Oratione ſuaſuq; ſuo Ponti. Max. Iulium compoſitis eccleſie rebus: & his/ quæ p tyrannos erant occupata/reparatis/continuo expeditionem indictur ũ in Turchas/omneſq; Chriſtianorum Principes/qui ad hanc uſq; diem dormitauerunt ſimul & dormierunt / ueluti ex ſomno endimionis excitaturum/conuocaturũq; ad eam perficiendam: ut qui Chriſtiano nomini tã infenſi/infeſtiq; ſunt: ipſius Chriſti Vicarii inuictiſſimi auſpiciis profligentur. Etenim ſi nemo prio℞ Pont. æq; ac iſte magnas res aut aggreſſus ſit/aut fœliciſſime geſſerit/cur nõ ſperemus ipſo duce & hoc futurum? Oremus igitur / ut qui Pont. Max. Iulio Secundo tantæ gerendæ rei contulit uoluntatem / non deneget facultatem. Cœterum fœlix Spaletina ciuitas Patria noſtra/cui Bernardus Zane contigit Archipręſul / qualẽ & habere iucundiſſimũ eſt & habuiſſe glorioſum. Vale ex Vrbe Quinto Id. Maias. M. D. XII.

Digitized by Google

BERNARDI ZANE VENEti Patricii Artium Doct. & ſacræ Theologiæ Magr̃i Archipręſulis Spalateñ. Oratio habita in prima Seſſione Concilii Lateraneñ. præſente Iulio.II.Pont. Opt.Max.

SOlent hi/qui coram ſingulis Principibus/priuatiſq; cõſeſſibus Orationem habẽt Beatiss. ac ſacratiss.Pont.Max. Iuli/ loci/temporis/& perſonaꝝ rationem/uenerandumq; conſpectum in ſui excuſationem adducere/ſi minus concinne/minuſue eleganter uerba facerẽt/ſeu in media Oratione deficerẽt. Ego uero qui coram te/hoc eſt coram totius orbis Principe/& uero Chriſti Vicario / in excelſiſſimo humani generis faſtigio poſito: coram tot ſapientiss. Pont.tot Doctiss. Pręlatis/& Mgr̃is: tot tantiſq; Principibus/ac (ut unico uerbo uerũ fatear) corã toto terraꝝ orbe ſum uerba facturus/ nõ dicã (ut fieri ſolet) quo me uertã:ſed quo animo/quibus uiribus/quo dicendi genere/qua demũ memoria tãtũ oneris ſuſtinere/ad finẽq; perducere ualeã/ neſcio, Ad loci/temporis/& perſonaꝝ rationẽ/grauitatem/rariſſimũ auguſtiſſimũq; cõſpectũ accedit rei/dequa dicturus ſum/magnitudo/amplitudo/& dignitas maxima: Nõ enim unũ dicẽdi genus ſe ſe mihi offert/ſed omnia ſimul: non de unius perſo-

ſte dignitate/uel ſtatu:non de unius Prouincię cõſeruatione: non de terrarum orbe tantum : ſed de diuinis/ humaniſq; rebus:De Rerum oĩum Principe/& Moderatore Deo Opt. Max. De eius uicario ſũmo ſanctiſſimoq; Pont. De utraq; Eccl̃ia militante/& triumphante : de eius firmiſſimis cardinibus : De principibus:de Cœlo / ac Terra deniq; ſum uerba facturus.Quę oĩa ſicuti ardua ſunt/impoſſibiliaq; uidentur uni q̄uis conſumatiſſimo ad pronunciandum/ ac perorandũ/ ita me recreat/ & reficit ſumma Benignitas .S. T. Sacra.Pont. Qui utpote Humaniſſ. munificentiſſ.q; non tã oblatum officium q̃ aĩum quo offertur /inſpicis & perpendis : ſuſcępi igitur a .S . T . demandatum munus ea mente/ eo animo/ ut ſi ad optatum finẽ ꝑducere non ualuero:intueatur ſaltem.T.Beatitudo animi mei promptitudinẽ/ deſiderium/ uoluntatẽ ignoſcent. Preterea oẽs hi Sapiẽtiſſ. Pr̃es ſi ego pre ceteris ad munus hoc difficillimũ ſubeundũ ab eadem.T. Beat.ſellectus fuerim: q̃nquidẽ id nõ incõſulto euenit .S . N . T . non tam Viri Doctrinam & eruditionem/ qua hi oẽs facile pręſtant/q̃ ſumma Dignitate/utpote Metropolitica / ſummoq; Pont.affinitate inſignitum / & . T . S. ab ineunte pueritia ſummo ſtudio/ obſeruantia / & deuotiõe obnoxium pręelegit . Verum quia inſtabile/ inſolidum/& caducum eſt fundamentum quod ſupra

Digitized by Google

firmam in petram iactũ non fuerit: Ideo a diuinis auſpicabimur: nec dimittendo Patrem Filiũq; diuinum.S.S. amboꝝ nexum ſummiſſa/ac reuerenda uoce inuocabimus. Veni Creator.S. mentes tuoꝝ uiſita/imple ſuperna Patris/ & Filii gratia quæ tu creaſti pectora Amen. ¶ Salomonis uerba initiũ Orationis meę aptũ/idoneũq; mihi propono Beatiss. ac Sacratiss. Pont. Max. dicentis/ ad hoc facta eſt domus tua/utreſpicias Orõnẽ ſerui tui/& audias ꝑces/q̃s fũdit famulus tuus corã te/& apias oculos tuos ſuper domũ iſtam/diebus ac noctibus ſup locũ/in quo pollicitus es/ut inuocetur nomen tuũ & exaudires Orationẽ/ quã ſeruus tuus orat in eo. Exaudi inq̃ Orõnem meã/imo noſtrã ſũme Deus æterna ueritas/uera charitas/ & chara ęternitas/ uniuerſi mẽs/q qcquid uidemus & qcqd nõ uidemus exiſtens per imenſas mundi ptes/uniuerſãq; naturã cõmeans oĩbus animantibus uitam preſtans orbem uniuerſum/quem condidiſti/ ſumma ac ineffabili prouidentia aſſidue gubernas/& ita gubernas ut excellentiori quodam modo nos/ hoc eſt rationalem creaturã/q̃ cętera ames/& conſerues: Quã quidem amoris/& protectionis præſtantiam ſacratiss. Pont. in tribus potiſſimũ licet intueri. Primo eqnidẽ nos propter noſmet: cętera uero nõ propter ſeipſa / ſed ob rerum naturas/& ſpeties conſeruandas/amat/ & tuetur. Secundo ita nobis cõſulit/ ut noſmetipſos

Digitized by Google

nobiſmet conſulere permittat: Cętera uero ab ipſo
ſummo rerum principio reguntur/ in fineſq; pro-
prios dirigunt. Tertio demũ cętera omnia ad nos/
nos item ad ſeipſum decreuit/ & ordinauit tãq̃ ad
finem/quietem/ perpetuamq; noſtram fœlicitatẽ/
quam baptizatis/credentibuſq; repromiſit teſtibus
Marco/& Ioanne: Baptizatis equidem ob ſacra-
mentum ab ipſo in Iordane inſtitutũ/ut ueterũ ma-
cularum ſordibus ablutis nouũ hominem induere
mus in Chriſto Ieſu dño noſtro/teſtante Apſo/
Sicut per unius delictũ in omnes homines in con-
demnationem/ſic per unius iuſtitiã in omnes ho-
mines in iuſtificationem uitæ. Credẽtibus uero ut
per duodecim articulorũ/decemq; pręceptorũ/ ac in
effabilis/incõpræhenſibiliſq; Vnitatis/& Trinitatis
diuinæ fidẽ tanq̃ religionis ſanctiſſimæ fundamen
tum/& ueritatis uinculum ad ueram ſempiternãq;
uitam certiſſime deduceremur/ eodem Apſo con-
ſtantiſſime aſſeuerante fide aptata eſſe ſęcula uerbo
dei/ſine fide impoſſibile eſſe deo placere: oportet
enim accedentem ad deum credere quia eſt. Cuius
quidem fidei noſtræ præſtantiam/excellentiam/ di
gnitatem/& ueritatem probare nec poſſum/nec de-
beo: Non equidem poſſum/quia ſupra humanam
rationem/utpote diuinitus reuelata conſiſtit: Non
debeo/quia nimis elatus/ nimiſq; mihi de me pro-
mittens profecto iudicarer/ ſi id probare conarer/

Digitized by Google

quod tot doctiſſimi & ſanctiſſimi Patres per tot an
norum curricula firmiſſime aſſeuerarunt: Quot
item firmiſſime tenet Sanctitas Tua Pater Beatiſſi
me tanq̃ caput/& dñs: tenent & hi ſapientiss. Pa
tres: Chriſtianiſſimi Reges / & Principes: & Res
publica noſtra Veneta/quæ ſanguine / & uita pro
pria/ne dũ opibus/ & diuitiis per octuaginta ferme
annos contra immaniſſimos Turcas fidem ipſam
facile comprobauit: quam demum firmiſſime te
net magna orbis terrarũ pars: ſed duo ſcilentio prę
terire non poſſum/quæ eandem fidem noſtrã ſta
biliunt/& muniunt: Alterum tot doctiſſimorũ/&
ſanctiſſimorũ Patrum conuerſio/ qui inanes fabu
las/fallaceſq; ritus/quibus iam aſſueti aſtricti tene
bantur/non dimiſiſſent/niſi eandem fidem noſtrã
certam/indubitatam/& diuinam inſpexiſſent: & ut
cęteros dimittam/ne modum excedat Oratio/pro
ponite uobis Patres/ Paulum Apl'orũ Principem /
electionis uas/humanarũ/& diuinarũ rerũ ſcientiss.
quem Chriſtianã religionẽ mirifice inſequentem
unica de cœlo uox (ut teſtat' Actuũ caput nonũ)
ad Chriſtum deduxit: Ipſe quoq; teſtatur ſe uſq;
ad tertium cœlum .i. uſq; ad ipſam ineffabilem tri
nitatem intuitiue contemplandam raptũ extitiſſe/
ut & ipſius Trinitatis/& omniũ inde pendentium
fidẽ firmiſſime ſtabiliret: Proponite & uobis Au
guſtinum Affricanũ Cagaſtenſi urbe oriundum

Digitized by Google

qui Chriſtianæ religionis oppugnator accerrimus Ambroſium doctiſſimũ Mediolani antiſtitem intuens diſputantem/ſacrum baptiſma ſuſcępit e manibus eius dicentis Te deum laudamus/ipſoq; Augustino reſpondente Te dñm confitemur: Quem bene/& optime confeſſus eſt in mille/ & pluribus excellentiss. & eminentiss. uoluminibus/& potiſſimum in libris trinitatis/de fide ad Petrum/& retractationum. Accedit/& alterum non minoris efficatiæ argumentum: poſt Chriſti ueri dñi/dei/mediatoris/reparatoris/& redemptoris noſtri natiuitatem/paſſionem/reſurrectionem/ & aſcenſionẽ/ ubi priſca illa innania/& uaniſſima omina/reſponſa/& oracula? Vbi Idolorũ templa? Vbi uaniſſimi ritus? Vbi ſacris iniciati/ uel potius prophanis dehoneſtati ſaccerdotes? Non hæc omnia iam in uiſceribus totius humani generis inſita/ & ſtabilita / non inq̃ hæc omnia tam facile cedere potuiſſent/niſi firmiſſimę/ conſtantiſſimę/ac indubitatiſſimę uerirati (hoc eſt)horthodoxę fidei catholicę/& apłicę diſciplinæ/ Cuius tu ſacratiss. Pont. in terris Vicarius/ & capur exiſtis/ac una cum ſacris cardinibus/Pontificibus/ſaccerdotibus/catholiciſq; Principibus ipſã Chriſti eccleſiam militantem conſtituis: ſicut enim humanum corpus ex capite/multiſq; membris cõficitur ad diuerſa naturæ munera obeunda: ita & eccleſia militans ex te ſanctiſſimo Pont. tanq̃ capi-

te/cęteriſq; Chriſticolis tan̄q̄ mēbris integrat̃/ teſtan te Apl̃o/ſicut ī uno corpe multa mēbra hēmus/oīa aūt mēbra non eundem actū habent/ita multi unū corpusſumus in Chriſto:& alibi/ſicut enim corpus unum eſt/& mēbra habet multa/ita Chriſtus unus eſt: & in uno ſpiritu omnes nos in unum corpus baptizati ſumus ſiue Iudei/ſiue Gentiles/ſiue ſerui ſiue liberi: & omnes in uno ſpiritu potati ſumus: Huius autem corporis/& eccleſię ſub Chriſti uexil lo militantis ptās/ libera / ampliſſimaq; iurisditio & habenæ .T.S. ſacratiss. Pont. ſunt demandatæ: non quidem per internuntios ſiue prophetas / ſeu Apl̃os/uel ſanctos alios: ſed ab ipſa prima uerita-te Ieſu Chriſto uero dño/& deo noſtro dicente Pe tro/& in eo omnibus ſummis Pont. Quodcunq; ligaueris ſuper terram/erit ligatū & in cœlis/quod-cunq; ſolueris erit ſolutum:Et iterum/paſce agnos meos/paſce oues meas: Sed quis paſtus ſuauior? quis amabilior? quis decentior a tua ſanctitate ſa-cratiss.Pont.in mēbra/& ſubditos tuos poteſt pro-uenire? q̄ unitas in credendo/credulitas in aman-do/amor in amplectendo/amplexus in perficien-do/perfectio in contemplando catholica/apoſtoli-ca/diuina/& ſanctiſſima inſtituta/ quibus iurgia re mouebuntur /bella ſedabuntur/ſeditiones/ prodi-tiones/periuria/ſacrilegia/homicidia/ uſuræ/ luxu-riæ/adulteria/cæteraq; deteſtanda humani generis

Digitized by Google

facinora euellentur/deſtruentur: & in pacem/fidē, conſtantiam/fortitudinem/modeſtiam/temperantiam/liberalitatem/iuſtitiam/cęteraſq; animi/& corporis uirtutes commutabuntur: hic eſt inq̃ paſtus ille, qui nos uera Chriſti membra/ non ſubdititia, uigoroſa/ non inania, recta/non obliqua efficiet; Qui demum nos de militante deducet ad triumphantem eccleſiam/ quā beatiſſimi nos tā corpore q̃ animis in beatifica illa & Chriſti benedicti ueri dei noſtri intuitiua uiſione conſtituemus ubi fœlici ęternitate/ & ęterna fœlicitate perfruemur. Verū Pater ſanctiſſime duo ſunt, quæ nos in militante eccleſia potiſſimū perturbant/ & a triumphante retrahunt & deuiant: Altęrum dominandi cupiditas/ luxuria/ & ambitio: Alterum/ & id pernicioſiſſimum hęreſis/ infidelitaſq; utriq; debet. S. T. debemus & nos omnes totis uiribus/toto mētis affectu occurrere/ne uniuerſalis eccleſiæ ſtatus deturpetur/ dehoneſtetur/ confundatur. Priori quidem optime conſultum erit/ſi Concilium iſtud quo (te pręſente Pater beatiſſime) nihil eſt maius in terris decreuerit/imperauerit/ſanxerit/ ut omnes Principes finibus ſuis contenti magis ultra non progrediantur/uti poſſident poſſideant Caſtra/Oppida/Vrbes/Regiones/quarum poſſeſſionem ipſa temporum diuturnitas/nullo interim reclamante propriam fecit: Quæ uero ui/ſæuiſſimis/ & iniuſtiſſimis armis/in oculis maxime tuę Sanctitatis diripuere/

Digitized by Google

dilaniauere/reddant/reſtituant: ſic dominandi cu-
piditas ceſſabit: ſic ſanguis innoxius puerorum
& Innocentum non effundetur: Sic uirginum/
matronarum pudicarum (& proh ſcelus) etiam
Deo dedicatarum honos, pudor, uirginitas,
non corrumpetur, non uiolabitur, non poſterga-
bitur: Sic incendia, rapinæ, & uiolentiæ ceſſabunt:
Sic deniq; Chriſtianus Chriſtiano, fidelis fideli,
frater fratri non ſuccenſebit, non cõminabitur,
non inſidiabitur: Hæc ſunt beatiſſime ac ſacratiſ-
ſime Pontifex/ampliſſimi & ſapientiſſimi patres,
quæ uobis, celeberrimo, auguſtiſſimoq; conſeſſui
ueſtro ſupplicant, quæ a uobis auxilium expoſtu-
lant, quæ quotidie ſine intermiſſione proclamant,
ſuccurre Pater ſanctiſſime: ſuccurre orthodoxa. &
Apoſtolica fides, ſuccurre inq̃ miſeris, adiuua pu-
ſillanimes, refoue debiles: Detineret me profecto
iſtarum calamitatum prolixior commemoratio, ni-
ſi in dicendo mihi modus habendus eſſet, tum ne
tanta tua audiendi facilitate uiderer abuti Pater
beatiſſime/tum quia his maiora/potioraq; me ex-
pectant & uocant, quæ pauciſſimis/breuiſſimiſq;
abſoluã. Officit nobis deinde alterum/& nos/uni
uerſalemq; eccleſiam/magnopere perturbat hęreſis
infidelitaſq;: Hęreſis ab electione dicta teſte diuo
Hieronymo plures inducit ad eligendam diſcipli-
nam/quam meliorem exiſtimant/Catholicam/

& Apoſtolicam dimittentes/diuerſos errores ſemi nantes/ſcyſma interponentes: qd q̃ pernicioſum/ & deteſtabile reperiatur/auctoritate/ exemplis/ac ratione facile comprobatur. Teſtis itaq; eſt Auguſtinus inquiens non dubito cathecuminum catholicum diuina charitate flagrantem heretico baptizato anteponere: Teſtis eſt & diuus Bernardus aſſerens/plus nocere falſum catholicum q̃ ſi uerus appareat hereticus: Teſtis demum eſt doctiſſimus & ſanctiſſimus prędeceſſor .T. S. diuus Leo dicens: Quid autem iniquius eſt? q̃ impia ſapere/& ſapientioribus doctioribuſq; non credere/ in hanc aũt inſcipientiam cadunt quicunq; ad cognoſcendam ueritatem aliqno impediuntur obſcuro nõ ad propheticas uoces/apoſtolicas litteras/ Euangelicas auctoritates/ſed ad ſemetipſos recurrunt/ & ideo Magiſtri erroris exiſtunt / quia ueritatis diſcipuli non fuerunt: perlege Apoſtolum ad Corinth. Sciſſuras eſſe inter uos nõ laudo: & ĩfra deus temperauit corpus ut non ſit ſcyſma in corpore/ſed in idipſum ꝑ inuicem ſolicita ſint membra. Et ad Thimoth. Si quis aliter dicet/& nõ acquieſcit ſanis ſermonibus domini noſtri Ieſu Chriſti ſuperbus eſt / nihil ſciens/& languens circa queſtiones/& uerborum pugnas: & infra prophana/& uaniloquia deuita: multum enim proficiunt ad impietatem/& ſermo eorum ut cancer ſerpit: deinceps uanas & ſine diſci-

Digitized by Google

plina queſtiones deuita/ſciens quia generant littes.
Secundo loco exempla magis mouentia ſe ſe no-
bis offerũt: Innocentius itaq; tertius Ottoni quar
to a ſe primitus coronato/ & de ſe/deq; Romanis
ac uniuerſali eccleſia peſſime merito Imperium ab
ſtulit. Honorius item tertius Federicum ſecundũ
eccleſiaſtica/diuinaq; inſtituta peruertentem/ ana-
themate notatum/Imperiali dignitate priuauit. In
nocentius deinde quartus Federicũ tertiũ ob eius
inſidias/ac Pontificum ꝑſecutionem Siciliæ/ Apu
liæq; Regno/ac Imperio exauctorauit. Bonifacius
octauus Petro/ & Iacobo Columneñ. Cardinala-
tum: Phylippo Galloꝝ Regnum ademit. Ioan-
nes demum uigeſimus ſecundus Ludouicum Ba-
uariæ Ducem eccleſiæ rebellem/ac ſcyſmaticum de
clarauit/ſicuti ſuæ ſanctitatis originales plumbatæ
litteræ ad prçceſſorem meum Spalateñ. Archipræ-
ſulem/ac penes me exiſtentes apertiſſime demon-
ſtrant: Plurima alia ſcyſmatis/ac(qui pœnas lue-
runt) ſcymaticoꝝ deteſtabilia exempla præterire
me cogit ratio/quę tertium ſibi locum uendicauit.
Scyſma igitur ab animoꝝ ſciſſura/ quæ obduratas
mẽtes/auerſoſq; aĩos ab uniuerſalis eccleſię unitate
ſeiungit, appellari/ nemo eſt qui ambigat/ Vnitas
uero ipſa nos/hoc eſt/chriſticolas oẽs in apl̃ica/atq;
catholica eccl̃a/eccleſiamq; ipſam catholicã & apl̃i-
cam in nobis ſpiritali quodam dilectionis uinculo

unit/coniungit/confirmat.: Ipſam autem Eccleſiæ
unitatem ſacri Doct. in duobus conſiſtere affirma-
runt/primo in membroꝝ eccleſię.i.fidelium ad in-
uicem cõmixtione: Secundo in eorundem ordi-
ne ad unum caput/ Chriſti .ſ. uicarium .S. T. ſan-
ctiſſime Iuli/iuxta Apoſtoli dictum ad Collo. in-
flatus ſenſu carnis ſuæ/ & non tenens caput: Inde
merito infertur neceſſarioq; concluditur ſcyſmati-
cos illos appellari/qui ſummo Pont.ſubeſſe/mem-
briſq; Eccleſiæ ſubiectis cõmunicare recuſant/ re-
nuunt/inficiantur: Et quia iure humano/ atq; di-
uino ſancitum eſt/per ea quemq; puniri debere/ p̄
quæ peccat: Ideo ſcyſmaticoꝝ peccato duplici du-
plex pœna debet infligi: altera/quia a fidelium cõ-
munione ſe abdicarunt/merito excõicari .i. eſſe ex-
tra fidelium conſuetudinem declarari debent: alte
ra uero/quia Eccleſiæ capiti/ hoc eſt tuæ Sanctitati
ſubdi recuſant/omni apl̄ico priuilegio/ & pontifi-
cio priuari promerent̄.Quare ſacratiſs.Pont. ſapi-
entiſſ.Patres perſeq̄mini/euellite/de medio auferte
hereticos/ac ſcyſmaticos/manifeſtos manifeſta/acrī
& ſeueriſſima punitione: ocultos ſolerti/uigilanti/
ac diligentiſſima indagatione: ne eueniat quod te
ſtatur diuus Hierony.(& deus auertat) Arrius in
Alexandria una ſintilla fuit/ſed quoniã ſtatim op-
preſſus non eſt/eius flamma per totum orbem po-
pulata eſt: reſeccandæ deniq; ſunt putridæ carnes/

Digitized by Google

& ſcabioſa ouis a caulis repellenda/ ne tota domus maſſa/corpus/& peccora ardeant/corrũpantur/putreſcant/intereant. Infidelitatis poſtremo tres ſunt ſpẽs/teſte diuo Tho.& ut eius uerbis utar/paganoꝝ quæ grauis eſt: Iudeoꝝ quę grauior: hereticorũm quę grauiſſima: cũ hereticos ꝑmiſerim/ ac deliberauerim: Iudeos dimittam/qui apl̃icis/& ꝓceſſoꝝ.T.S. Gregorii/Alexandri/Clementis/& Inno.Decretis in ſui obſtinatione uiuere permittuntur in atteſtationem nr̃æ ueriſſimæ redẽptionis: in perpetuã erroris ſui deteſtationẽ: in exemplũ deniq; accerrimę punitionis. Et ad id/quod magis urget/& me/ immo omnes plurimũ mouet/ orationis nr̃æ finis ſe conuertit: dimittã plures barbaras nationes/quę ſui/ac parentũ ſuoꝝ culpa Chriſtũ uerũ deũ / & redemptorẽ noſtrũ ignorantes/uarios/ nephandoſq; ritus ſeruant: Dimittam Orientales fere omnes/q potius ferinis/q̃ humanis moribus uitam ducunt/ & ad id/quod ceruicibus noſtris imminet/ me conuertam: Sed equidẽ ſine maximo dolore/ſine ſingultibus / ſine lachrimis nec memorari / nec cogitare/ne dũ exprimere ualeo immaniſſimã Turchaꝝ rabiẽ/& potentiam: Hi (ut optime nouit.S.T.Noſtis & uos patres ampliss.) a cẽtũ octuaginta ferme annis/hoc eſt ab Ottomano primo uſq; ad Pacietẽ pñtem undecimũ eoꝝ Principẽ magnã Aſiæ partẽ & eam potiorem occupauere: Deinde Europæ nõ

minorem/cum maxima Chriſtiani cruoris effuſio-
ne uſurparunt/dilaniarunt/lacerarunt/ duobus im
periis & duodecim regnis uſurpatis:& quod formi
dabile eſt/Imperiũ ſuum Delmatiam/ & Liburniã
uſq; dilatauere / a quo quidem loco ad urbes . T.
. S . Picentinas unius noctis ſpatio comodiſſime
poſſunt transfretari: effrenata gens/immaniſſima/
Chriſtiano nomini inimiciſſima . Suo enim ſordi
diſſimo Mahometto obſequiũ maximũ ſe pręſtare
putat/Chriſtianos inſequendo/dilaniãdo/occiden
do : & ne recenſeam calamitates ab eiſdem retroac-
tis tẽporibus nobis illatas : utpote uobis omnibus
notas:conſiderate Patres pñtes erumnas Chriſtifi-
delium/in quos Turcæ crudeliſſime deſeuiunt : Fi
lios a complexu parentũ/infantes a matrum uberi
bus eripiunt : uxores in uirorũ conſpectu uiolant :
uirgines e matrũ amplexu i hoſtillẽ libinem rapi-
unt : ſenes parentes tanq̃ inutiles in filioꝝ oculis
trucidant : iuuenes ſicuti boues aratro iungunt/ &
terram uomere uertere cogunt : Sed quid pluribus
opus eſt/ nulla in eis reperitur fœminei ſexus reue-
rentia : nulla puerilis ętatis pietas : nulla ſenectutis
miſeratio.Hæc a me ſacratiss.Pont.ſapientiss.Pr̃es/
nõ tãq̃ audita/uel lecta/ſed certe uiſa ſunt repetita/
uidi ego oculis ꝓpriis/uidi inq̃ eos uſq; ad ſuburbia
Archipſulatus mei Spalateñ/& illius miſerrimę ur
bis Spalati depopulãtes/ oĩa igni/ ferroq; deuaſtan

tes/& in miſerabilẽ captiuitatẽ utriuſq; ſexus filios .T.S.& meos abducẽtes: uiderunt & hæc ĩ urbibus ſuis duodecim ſuffraganei eiuſdem .S.T. & mei: Adeſt & locupletiſſimus teſtis ampliſſimus/totius Vngariæ primas Archipręſul Strigonieñ. qui pro ximis his elapſis diebus intellecta immaniſſima eo rundem inuaſione in noſtrates Delmacię / Illiriæ/ Croaciæ Pannonię/ immo totius religionis Chriſtianæ ſtatum amariſſime deploratus eſt. Sæpe Pater ſanctiſſime & ſæpius ego (O me miſerum/ & infœlicem) diuinis officiis aſſiſtens coactus ſum cappam/indumẽtaq; Pontificia dimittere/arma ſumere/ ad Vrbis portas percurrere/afflictum populum Spalateñ. tua Apoſtolica Benignitate mihi demandatum ſolari/animare/& aduerſus ſanguinem noſtrum ſitientes aſſurgere: miſerere itaq; ſanctiſſime pater & dñe filiorum/& ſeruorum tuorum: Affer opem tam dura ferentibus: Redime de miſerabili ſeruitute/quos Chriſtus benedictus ſuo precioſiſſimo ſanguine a perpetua morte liberauit. Miſeremini & uos patres ampliſſimi/ nec uos tutos idcirco exiſtimetis/quia manſionem fortaſſe procul a Turcis ſortiti eſtis: Nemo enim tam remotus eſt/ quin reperiri queat: ſi uicinum qui ante uos proximus eſt igni in periculo dimiſeritis dimiſſi eritis/ & uos a uicinis/ qui retro habitant: tales nos eſſe oportet in alios/quales illos erga nos cupimus in-

uenire: Nolite Germani Gallo℞ auxilia ſpare / niſi & uos Vngaris: nec uos Galli Hiſpa. niſi Germanis opē feratis: Qua .n. mēſura mēſi eritis / eadē remetietur & uobis: Nec putet .S.T. Pater beatiss. Voſq; Patres ampliss. Turcas eſſe inſupabiles / uinci poſſunt / & ſępius uicti ſunt: Multitudinē / qua potiſſimum uincunt / inermē ducunt cōfiſſi perniciſſimis equis: Adde plurimos eo℞ ſubditos eſſe Chriſtianos / Chriſtianamq; religionem ardenter amplecti: Qui anelanti ore .T.S. aduentū / auxiliū / redēptionem / & e miſerabili ſeruitute liberationē expectāt: Scio ego / & certiſſime mihi promitto (modo cęteri Principes non deficiant / prout deficere non debent / ſi ueri ſunt Chriſtiani / ut cupiunt appellari) q̧ S.T. ōn deerit / quin tanto īminenti periculo / & p̄ſentaneo morbo occurrat: Noui enim ego / īmo totus orbis nouit ſacratiss. Pont. animi tui Fidem / Fortitudinē / Sapientiā / Liberalitatem / Magnitudinem: Qua cū in cęteris / tum in dei eccleſia catholica & apoſtolica defendenda / augenda / & cōſeruanda. ſemper uſus es. In hoc etiam defenſionis genere q̄ neceſſario ſcio / & certiſſime uobis promitto ſapientiſſimi patres / q̧ .S.S. non maximus labor fidem / non formidoloſum periculum fortitudinē / non deniq; expectatata (quod abſit) ęgeſtas liberalitatem extinguere poterit / quin ſanctitas ſua humani generis maximam partē fide redimat: Fidei ini-

Digitized by Google

micos fortitudine expellat : Chriſti eccleſiam liberalitate amplificet: Quare pientiſſime/& miſericordiſſime deus de excelſo ſancto tuo/ anguſtias nr̃as aſpice : noſti enim ꝙ præter nominis tui gloriam/ & dominici gregis ſalutem nil aliud querit uox noſtra : Memento dñe Ieſu Chriſte/ꝙ diuo Petro/& ſucceſſoribus eius Regni cœloꝝ claues tradidiſti : ecce adeſt diui Petri ſucceſſor Iulius auctoritate nõ minor uicarius tuus/reſpice ad p̃ces .S.S. & nr̃as : & exaudi nos de excelſo ſolio tuo : ne memineris iniquitatum noſtraꝝ antiquarum : cito anticipent nos miſericordiæ tuæ : Adiuua nos deus ſalutaris noſter propter gloriam nominis tui : & propicius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum: Reſpice benignis oculis ſuper Populum tuum : Da fœlicem curſum cęptis noſtris: ut tandem reformata/ aucta/& ſtabilita Eccleſia tua/Maieſtati tuæ laudes glorioſe cantemus : Tibi perpetuo ſeruiamus : & omnis terra una cum Vicario tuo patre/& dño noſtro Iulio ſummo/ ſanctiſſimoq; Pont. adoret te : & nomini tuo pſallat in ſęcula ſeculoꝝ. Amen.

FINIS.

¶ Romæ Impreſſa in Vico Pellegrini.
Per Iacobum Mazocchium. M. D.
XII. Die. 6. Menſis Nouembris.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google